

338

GGGD

steunpunt
seksueel
geweld

338

2002

NIEUWSBRIEF

19

REDACTIONEEL

ER IS EEN CHRONISCH TEKORT AAN BEDDEN VOOR LANGDURIGER OPVANG VAN MEISJES EN EEN DREIGEND TEKORT AAN CRISISPLEKKEN, ZO CONSTATEREN LEIDING EN HULPVERLENERS VAN **MeiSa**, DE NIEUWE MEISJESHULPVERLENING VAN HET SAC. ZIJ DOEN NIETTEMIN WAT ZE KUNNEN EN, ZOALS U IN HET INTERVIEW LEZEN KUNT, MET VERVE EN RESULTAAT.

VERDER IN DEZE NIEUWSBRIEF EEN NIEUWE RUBRIEK SITES, EEN KRITISCHE COLUMN VAN EEN **SSGA-MEDEWERKER** EN EEN LANGE LIJST WETENSWAARDIGHEDEN, MET AANDACHT VOOR HET RAPPORT OVER GRENZEN! WAARIN HET **MINISTERIE VAN JUSTITIE** VERSLAG DOET VAN EEN ONTLUISTEREND VERSCHIL IN DE BESCHERMING VAN KINDEREN TUSSEN NEDERLAND EN DE ONS OMRINGENDE LANDEN.

“Het gaat altijd om de grenzen”

Vorig jaar mei ging de nieuwe meisjes­hulpverlening van het Sociaal-agogisch Centrum (SaC) van start: MeiSa. Het gevarieerde aanbod bereikt helaas niet alle meisjes die opvang en begeleiding nodig hebben, maar de hulpverleners zijn creatief met de bakens en blaken van daadkracht. "Wat we kunnen doen, dat doen we goed."

Het is bekend, ook aan de hulpverlening gaan reorganisaties en bezuinigingen niet voorbij. Zelfs een kathedraal als het Amsterdamse Sociaal-agogisch Centrum krijgt er op gezette tijden mee te maken. De hulpverleners daar hebben de tering naar de nering gezet en met de reorganisatie ook het aanbod aangepast. Darha was het opvanghuis van het SaC voor meisjes met een islamitische achtergrond van dertien tot en met 21 jaar. Plein was de crisisopvang voor alle meisjes tussen twaalf en achttien jaar.

In MeiSa zijn beide samengegaan. Maar, zo geven de hulpverleners aan, het is meer geworden dan de som der delen. "Het woord MeiSa staat voor Meisjeshulpverlening SaC", verklaart Ruth Schipper, leidinggevende van MeiSa, met gepaste trots. "Maar het betekent ook ik ben in het heden in het Marokkaans en Moeder aarde in het Surinaams." Ruth en haar teams houden kantoor aan een beschermd adres in Amsterdam. Hier zijn ook de gespreksruimten, de groepsruimten en de in totaal acht kamers met bedden voor kortdurende crisisopvang en voor

langduriger verblijf. Een mooi pand, aangekleed met subtiele

Marokkaanse en Oosterse accenten uit het Darha-verleden.

Waaruit bestaat de nieuwe hulpverlening in het kort?

Ruth: "We onderscheiden een residentiële en ambulante deel. Vier hulpverleners vormen het ambulante team en acht parttimers zijn werkzaam in de residentiële poot als groeps- of combiwerker.

Voor zowel de ambulante als de residentiële poot hebben we de programma's Crisisinterventie en Uitzoeken en Voorbereiden Perspectief. De

crisismodule is eigenlijk een voortzetting van het vroegere Plein. Hier in huis stellen we vijf bedden beschikbaar voor meisjes die thuis in een acute crisissituatie terecht zijn gekomen en die daar niet kunnen blijven. Drie bedden reserveren we voor meisjes die meer tijd nodig hebben."

TEKORT

De ambulante afsplitsing bestaat sinds september 2001. Cliënten worden aangemeld door Bureau Jeugdzorg, via het Coördinatiepunt Crisisinterventie. In wekelijkse gesprekken met het meisje of de gezinsleden, bij hen thuis, werkt de ambulante hulpverlener aan een aantal geformuleerde doelen. Een van de vier ambulante hulpverleners is Marco Philipoom. "Normaal gesproken", vertelt hij,

"vormen steeds terugkerende ruzies aanleiding voor de interventie.

Waarover? Over vriendjes, over school, roken, drinken, of je je aan afspraken houdt. Op zich de normale puberproblematiek, alleen een paar treetjes erger."

Marco is enthousiast over de effecten van vroege interventies in de thuissituatie. "Daarvoor zijn wij ooit in het leven geroepen, dus daar ligt wel onze prioriteit. Wat we kunnen doen, dat doen we goed."

GEEN WARM NEST

Nel de Wit is een van de hulpverleners in het verblijfs gedeelte. Zij ondersteunt de groeps werkers en heeft gesprekken met de individuele meisjes, de ouders en andere mensen uit het systeem. Vijf crisisbedden, drie voor het programma Uitzoeken en Voorbereiden Perspectief. Nel doet het werk al vijftien jaar. "Je merkt dat er steeds meer ambulante gebeurt", zegt ze. "De meisjes die hier komen vertegenwoordigen echt de zwaarste categorie."

Net zo divers als hun culturele achtergrond is de achtergrond van hun problemen. "Seksueel geweld komt veel voor, maar zeker niet in de meerderheid van de gevallen. We vragen het altijd. Willen ze het niet meteen zeggen, dan kunnen ze er altijd op terugkomen. Rust en veiligheid zijn het belangrijkste, ze moet zelf de regie kunnen houden. Tenzij ze iets wil, natuurlijk, wat schadelijk voor haar is." Waar wordt in de crisisopvang over het algemeen het eerst aan gewerkt? "Om te beginnen mogen de meisjes geen verslaving hebben", zegt Nel, "dat is

een voorwaarde. Een algemeen uitgangspunt is dat ze een dagbesteding hebben. Dan stellen we samen de doelen op, zorgen dat zaken geregeld worden, brengen orde in de situatie. In het begin zijn we heel streng aan het structureren. Als ze om vijf uur binnen moeten zijn en het wordt vijf over vijf, dan blijven ze tot acht uur op de kamer. Voor sommigen is dat héél zwaar, die voelen alleen maar verzet."

"We zijn streng, maar acceptabel streng", vindt Marco. "Die structuur is nodig. Het is voor henzelf belangrijk, willen ze verder komen. Maar wat ik mooi vind is dat er toch ook zorg en warmte is, van de hulpverleners, maar ook van de meiden onder elkaar. Je moet alleen altijd heel duidelijk een grens trekken en zorgen dat je een crisisopvang blijft. Het mag nooit een warm nest worden waar de meisjes niet meer vandaan willen."

Ruth: "Wat we niet willen, is dat ze vluchten in gezelligheid en intimiteit. Uitgaan, winkelen, dat doen ze met hun eigen vrienden. Ze zijn hier om ergens aan te werken en weer terug te gaan. Terugkeer naar huis of een plek in het systeem is altijd het streven. We zeggen soms ook gewoon tegen hen: waarom ben je hier? Wat wil je bereiken? Als je denkt dat het anders kan, de deur staat open hoor."

GEHEIMEN

De deur staat open, maar zelden vliegen ze zomaar uit het zicht. Integendeel: ook na de residentiële crisisinterventie worden de meisjes nog enige tijd gevolgd, via de module Hulp

"Je denkt dat je het goed doet omdat je heel hard werkt, maar je bent eigenlijk zinloos bezig omdat ze het juist zelf moeten doen."

“We zijn streng maar acceptabel streng”

aan Huis, een derde programma van de residentiële poot. Nel: "Je gaat kijken, observeren, praten. Loopt het goed, houdt het meisje zich aan de regels, houden de ouders zich aan de afspraken? Zoniet, hoe komt dat, wat kunnen we eraan doen."

Geven ouders altijd alle medewerking? Ruth: "Bijna altijd. Dat stimuleren we ook door hen nadrukkelijk de baas te laten blijven. Mogen de meisjes thuis niet roken, dan mogen ze dat hier ook niet. Mogen ze thuis geen vriendje in huis halen, hier ook niet. Willen ze iets bijzonders doen? Vraag maar aan je ouders. We proberen hún grenzen aan te geven."

Een specialisme van MeiSa is de hulpverlening aan meisjes met een islamitische of hindoeïstische achtergrond. Een aantal hulpverleners deelt die achtergrond. Is het ook voor de anderen altijd mogelijk om goed contact te maken? "Het is soms wel moeilijk", weet Marco uit ervaring. "Het is zeker belangrijk dat je kennis hebt van specifieke cultuurverschillen. Daar zijn wij door scholing en ervaring wel behoorlijk in onderlegd, maar het is geen garantie voor een probleemloos contact. Je kunt nog zoveel respect hebben voor de verschillen, ze kunnen toch in de weg zitten.

Een voorbeeld? Ik ben eens bij een zigeunergezin geweest, waar ongelooflijk veel geheimen speelden. Vader mocht dit niet weten, moeder dat niet, het was onmogelijk om op een open manier met elkaar te praten. Het lastige is, dat het dan zowel onderdeel van het probleem is als onderdeel van de cultuur. Wat doe je dan? Het is niet aan mij te bepalen wat het beste is, ik

laat het meisje zelf de afweging maken. Wat zou het je kosten om openheid te geven, zeg ik tegen haar, en wat zou het je opleveren? Ik kan me de dilemma's ontzettend goed voorstellen. Meisjes uit bepaalde culturen die voortijdig hun maagdelijkheid verliezen, riskeren totale verstoting. Zoiets hou je misschien toch liever geheim."

DAADKRACHT

Er zijn grotere hindernissen dan cultuurverschillen. De hulpverleners van MeiSa zijn enthousiast over hetgeen ze kunnen doen. Het enige dat hen eigenlijk dwarszit is het dichtslibben van langdurige opvangplaatsen. Hoe ga je daarmee om? Je blijft zoeken in het systeem van zo'n meisje, of er niet nog ergens een verdwaalde oom is, een nicht, je blijft kijken. Soms duurt het lang, maar uiteindelijk lukt het altijd." "Ik denk dat die daadkracht ons handelsmerk is", meent Marco. "We blijven naar oplossingen zoeken, proberen zaken te regelen"

doet omdat je heel hard werkt, maar eigenlijk totaal zinloos bezig bent, omdat ze het juist zélf moeten doen. Vooral bij minder ervaren hulpverleners is dat een enorme valkuil."

Ruth: "Daar zijn onze wekelijkse vergaderingen ook deels voor bedoeld, om de vinger aan de pols te houden wat dit betreft. Ik zeg weleens tegen een van de hulpverleners: 'Goh, zit je daar nu nog in?' Om dat opnieuw even voor jezelf te verantwoorden kan je soms nèt op een ander spoor zetten." Nel: "Het gaat altijd om de grenzen. Wat ik ook een mooi voorbeeld vind van daadkracht, is dat wij duidelijk onze beperking aangeven, zeggen wat we wel en niet kunnen. Er komen hier weleens meisjes die zichzelf snijden of die zelfmoordpogingen hebben gedaan. Tegen hen zeg ik meteen: zodra jij jezelf hier iets probeert aan te doen, dan stopt de hulp die je van ons krijgt. Dat kunnen wij niet, daar hebben we niet voor geleerd, daar heb je andere hulp voor nodig. Dan stopt het ook echt."

*“MeiSa betekent ook Ik ben in het heden
in het Marokkaans en Moeder aarde in
het Surinaams.”*

lets zelf regelen kost tijd en moeite, maar kan soms ook heel makkelijk zijn. Toch moet je altijd uitkijken dat je geen taken op je neemt die niet van jou zijn. Of die geen zin hebben. Het gevaar dat je meegezogen raakt in een gezin, loert altijd. Dat je denkt dat je het goed

langduriger verblijf. Een mooi pand, aangekleed met subtiele Marokkaanse en Oosterse accenten uit het Darha-verleden.

Waaruit bestaat de nieuwe hulpverlening in het kort? Ruth: "We onderscheiden een residentiële en ambulante deel. Vier hulpverleners vormen het ambulante team en acht parttimers zijn werkzaam in de residentiële poot als groeps- of combiwerker.

Voor zowel de ambulante als de residentiële poot hebben we de programma's Crisisinterventie en Uitzoeken en Voorbereiden Perspectief. De crisismodule is eigenlijk een voortzetting van het vroegere Plein. Hier in huis stellen we vijf bedden beschikbaar voor meisjes die thuis in een acute crisissituatie terecht zijn gekomen en die daar niet kunnen blijven. Drie bedden reserveren we voor meisjes die meer tijd nodig hebben."

TEKORT

De ambulante afsplitsing bestaat sinds september 2001. Cliënten worden aangemeld door Bureau Jeugdzorg, via het Coördinatiepunt Crisisinterventie. In wekelijkse gesprekken met het meisje of de gezinsleden, bij hen thuis, werkt de ambulante hulpverlener aan een aantal geformuleerde doelen. Een van de vier ambulante hulpverleners is Marco Philipoom. "Normaal gesproken", vertelt hij,

"vormen steeds terugkerende ruzies aanleiding voor de interventie. Waarover? Over vriendjes, over school, roken, drinken, of je je aan afspraken houdt. Op zich de normale puberproblematiek, alleen een paar treetjes erger."

Marco is enthousiast over de effecten van vroege interventies in de thuissituatie. "Daarvoor zijn wij ooit in het leven geroepen, dus daar ligt wel onze prioriteit. Wat we kunnen doen, dat doen we goed."

GEEN WARM NEST

Nel de Wit is een van de hulpverleners in het verblijfsgedeelte. Zij ondersteunt de groepswerkers en heeft gesprekken met de individuele meisjes, de ouders en andere mensen uit het systeem. Vijf crisisbedden, drie voor het programma Uitzoeken en Voorbereiden Perspectief. Nel doet het werk al vijftien jaar. "Je merkt dat er steeds meer ambulante gebeurt", zegt ze. "De meisjes die hier komen vertegenwoordigen echt de zwaarste categorie."

Net zo divers als hun culturele achtergrond is de achtergrond van hun problemen. "Seksueel geweld komt veel voor, maar zeker niet in de meerderheid van de gevallen. We vragen het altijd. Willen ze het niet meteen zeggen, dan kunnen ze er altijd op terugkomen. Rust en veiligheid zijn het belangrijkste, ze moet zelf de regie kunnen houden. Tenzij ze iets wil, natuurlijk, wat schadelijk voor haar is." Waar wordt in de crisisopvang over het algemeen het eerst aan gewerkt? "Om te beginnen mogen de meisjes geen verslaving hebben", zegt Nel, "dat is

een voorwaarde. Een algemeen uitgangspunt is dat ze een dagbesteding hebben. Dan stellen we samen de doelen op, zorgen dat zaken geregeld worden, brengen orde in de situatie. In het begin zijn we heel streng aan het structureren. Als ze om vijf uur binnen moeten zijn en het wordt vijf over vijf, dan blijven ze tot acht uur op de kamer. Voor sommigen is dat héél zwaar, die voelen alleen maar verzet."

"We zijn streng, maar acceptabel streng", vindt Marco. "Die structuur is nodig. Het is voor hen zelf belangrijk, willen ze verder komen. Maar wat ik mooi vind is dat er toch ook zorg en warmte is, van de hulpverleners, maar ook van de meiden onder elkaar. Je moet alleen altijd heel duidelijk een grens trekken en zorgen dat je een crisisopvang blijft. Het mag nooit een warm nest worden waar de meisjes niet meer vandaan willen."

Ruth: "Wat we niet willen, is dat ze vluchten in gezelligheid en intimiteit. Uitgaan, winkelen, dat doen ze met hun eigen vrienden. Ze zijn hier om ergens aan te werken en weer terug te gaan. Terugkeer naar huis of een plek in het systeem is altijd het streven. We zeggen soms ook gewoon tegen hen: waarom ben je hier? Wat wil je bereiken? Als je denkt dat het anders kan, de deur staat open hoor."

GEHEIMEN

De deur staat open, maar zelden vliegen ze zomaar uit het zicht. Integendeel: ook na de residentiële crisisinterventie worden de meisjes nog enige tijd gevolgd, via de module Hulp

"Je denkt dat je het goed doet omdat je heel hard werkt, maar je bent eigenlijk zinloos bezig omdat ze het juist zelf moeten doen."